

Sygn. akt I ACa 861/12

Sygn. akt I ACa 861/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Edyta Jefimko

Sędzia SA – Edyta Mroczek /spr./

Sędzia SO del. – Anna Szymańska - Grodzka

Protokolant – st. sekr. sąd. Katarzyna Foltak

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa -M. P.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 26 kwietnia 2012 r. sygn. akt I C 1067/11

1. oddala apelację,

2. zasądza od Skarbu Państwa – M. P. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

I A CA 861/12

UZASADNIENIE

Powód: Skarb Państwa -M. P. wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) Spółki z o.o. z siedzibą w W. kwoty 75 478,66 zł wraz z ustawowymi odsetkami od daty wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, a także kosztami zastępstwa procesowego według norm przypisanych tytułem zwrotu nienależnego świadczenia spełnionego przez Skarb Państwa, w związku ze spłatą długów spadkowych po zmarłym A. M.. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia wskazano przepis art. 410§ 1 k.c.

W odpowiedzi na pozew (...) Spółka z o.o. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przypisanych.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2012 r. oddalił powództwo oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3600 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na podstawie następujących ustaleń faktycznych oraz rozważań prawnych.

Skarb Państwa na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 11 kwietnia 1995r., nabył na podstawie ustawy w całości spadek po A. M. zmarłym w dniu 22 maja 1994r. w W..

A. M., A. G. (2) oraz Z. M. na podstawie nakazu zapłaty wydanego w dniu 9 czerwca 1994r. w sprawie sygn. akt IV Nc 186/94, przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy byli zobowiązani do zapłaty solidarnie na rzecz (...) spółki z o.o. kwoty 1 112 082 300 starych złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 13 maja 1994r., do dnia zapłaty wraz z wynagrodzeniem adwokackim w wysokości 50 000 000 starych zł oraz kosztami sądowymi 17 902 000 starych zł.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2006r., w sprawie sygn. akt XXIVC 137/06, na skutek zarzutów wniesionych od w/w nakazu zapłaty przez Z. M. i Skarb Państwa reprezentowany przez M. P. Sąd Okręgowy w Warszawie

1. utrzymał w mocy powyższy nakaz zapłaty w stosunku do Skarbu Państwa z ograniczeniem odpowiedzialności za długi spadkowe do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku,
2. uchylił nakaz zapłaty w stosunku do Z. M. i powództwo oddalił,
3. zasądził od (...) spółki z o.o., z siedzibą w W. na rzecz Z. M. kwotę 4 600 zł tytułem zwrotu wpisu sądowego od zarzutów i kosztów zastępstwa procesowego.

Na skutek apelacji wniesionej od powyższego wyroku przez Skarb Państwa reprezentowany przez M. P. Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 11 stycznia 2007r., sygn. akt I A Ca 834/06:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił nakaz zapłaty wydany w stosunku do zmarłego A. M. przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w dniu 09.06.1994r., w postępowaniu nakazowym sygn. akt IV Nc 186/94 i zasądził od Skarbu Państwa reprezentowanego przez M. P. na rzecz (...) Spółki z o.o. z siedzibą w W., kwotę 111 208, 23 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 maja 1994r., do dnia zapłaty i kwotę 6 790,20zł tytułem kosztów postępowania z ograniczeniem odpowiedzialności Skarbu Państwa reprezentowanego przez M. P. za długi spadkowe, do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku po A. M., w pozostałej części apelację oddalił,
2. zasądził od Skarbu Państwa reprezentowanego przez M. P. na rzecz (...), spółki z o.o., kwotę 2 700,00zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sąd Okręgowy ustalił, że Skarb Państwa w dniu 06 października 2003r., dokonał na rzecz byłych pracowników Przedsiębiorstwa (...) - A. M. zapłaty kwoty w łącznej wysokości: 69 019,16 zł, tytułem zasądzonych odszkodowań oraz odpraw pieniężnych. Powyższa wypłata nastąpiła w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi z dnia 26 lipca 2002r., sygn. akt VII P 1505/94 w sprawie z powództwa byłych pracowników w/w przedsiębiorstwa przeciwko: Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Izbę Skarbową w W. oraz przez M. P. i E. K. o odszkodowanie, odprawę, ekwiwalent za urlop, wydanie świadectw pracy.

W dniu 20 marca 2007r. na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 07 grudnia 2004r., sygn. akt IV Ns 725/04, Naczelnik Trzeciego Urzędu Skarbowego (...) dokonał spisu inwentarza po zmarłym w dniu 22 maja 1994r. A. M. wg. stanu spadku po zmarłym znanym na dzień 20 marca 2007r. Ustalono w protokole, iż brak jest jakiegokolwiek masy czynnej spadku po zmarłym A. M., natomiast masę bierną stanowi wierzytelność na rzecz (...) z o.o. w kwocie 111 208, 23 zł wraz z odsetkami od dnia 13.05.1994r., do dnia zapłaty.

W dniu 01 lipca 2010r. dokonano uzupełnienia protokołu o spisie inwentarza z dnia 20 marca 2007r., z którego wynika, iż masę czynną spadku po zmarłym A. M. stanowi nieruchomości gruntowa obejmująca działkę gruntu nr ewid.(...) zabudowana budynkiem mieszkalnym jednorodzinny, położona w W. w dzielnicy T. przy ul. (...) w obrębie (...) dla której przez Sąd Rejonowy dla Warszawy - Mokotowa IX Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzona

jest Księga Wieczysta nr (...). Wartość rynkowa nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym jednorodzinny, zgodnie z operatem szacunkowym sporządzonym na dzień 12 maja 2010r. wynosi: 385 532,00zł.

Powyżej wskazana nieruchomość obciążona jest kilkoma hipotekami tj.:

- Hipoteką przymusową zwykłą w wysokości 117 998,40zł, tytułem zabezpieczenia roszczeń: pozwanej (...) spółki z o.o., w W. wobec A. M. na podstawie nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy z dnia 09.06.1994r., sygn. akt IV NC 186/94, • Hipoteką przymusową zwykłą w wysokości 120 826,50 zł, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 05.09.1994r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu w kwocie 291 040,00 starych zł, zabezpieczającą roszczenia (...) Banku (...), na podstawie nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy z dnia 21.09.1994r., sygn. akt IV NC 318/94,
- Hipoteką przymusową zwykłą w wysokości 102 689,40 zł wraz z odsetkami od dnia 13.12.1994r. i kosztami procesu na rzecz (...) Banku S.A. w W..

Z odpisu zwykłego księgi wieczystej nr (...), założonej dla w/w nieruchomości według stanu z dnia 28 lutego 2007r. wynika, że udział Skarbu Państwa jako spadkobiercy zmarłego A. M., wynosi 1/2 .

Powód w dniu 15 marca 2011r., zapłacił na rzecz (...) spółki z o.o. kwotę 123 746,84 zł, stanowiącą różnicę pomiędzy ustaloną w inwentarzu wartością stanu czynnego spadku tj. kwotą 192 766,00zł., a kwotą 69 019,16 zł, wypłaconą na rzecz byłych pracowników przedsiębiorstwa prowadzonego przez A. M..

Pismem z dnia 12 kwietnia 2011r. pozwana spółka skierowała do powoda wezwanie do zapłaty kwoty 69 019,16 zł. wskazując, iż Skarb Państwa reprezentowany przez M. P. jako spadkobierca zmarłego A. M., ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe zmarłego do kwoty 192, 766 zł, tj. kwoty stanu czynnego spadku, ustalonej w uzupełniającym spisie inwentarza z dnia 01 lipca 2010 r.

W odpowiedzi na powyższe pismo powód wyjaśnił, iż w dniu 06 października 2003r. dokonał spłaty należności pracowniczych w wysokości 69 019,16 zł, zasądzonych od Skarbu Państwa jako spadkobiercy A. M. wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi z dnia 2 lipca 2002r. W chwili spłaty tych należności pracowniczych Skarb Państwa miał wiedzę o istnieniu spornej należności na rzecz (...) spółki z o.o., trwało bowiem postępowanie procesowe z udziałem Skarbu Państwa o tę wierzytelność, przy czym powód nie miał wiedzy, że wierzytelność (...) spółki z o.o., jest wierzytelnością zabezpieczoną hipotecznie. O istnieniu nieruchomości wchodzącej w skład spadku po zmarłym A. M., powód uzyskał informację dopiero w 2010r., bowiem w dniu 01 lipca 2010r., sporządzono protokół uzupełniający spis inwentarza spadku. W chwili dokonywania spłaty należności pracowniczych, brak było podstaw do uznania, iż w przypadku zasądzenia od Skarbu Państwa należności na rzecz (...), należność ta zgodnie z art. 1025 k.c., korzystałaby z pierwszeństwa zaspokojenia przed należnościami pracowniczymi. A zatem kwota 123746, 84 zł, wyczerpuje w całości odpowiedzialność Skarbu Państwa z tytułu długów spadkowych po zmarłym A. M.

W związku z odmową zapłaty przez Skarb Państwa żądanej należności w wysokości 69 019,16 zł pozwany wniósł do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego.

Zawiadomieniem z dnia 01 czerwca 2011r., Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie celem wyegzekwowania należności w wysokości:

- należność główna: 69019,16 zł
- koszty adwokackie 900,00zł
- koszty egzekucyjne: 5 557,50 zł,

dokonał zajęcia wierzytelności pieniężnej dłużnika wynikającej z posiadania rachunku bankowego lub udziału w rachunku bankowym wspólnym dla dłużnika i osób trzecich w Banku (...).

W wyniku zastosowania środka egzekucyjnego w postaci zajęcia rachunku bankowego powoda, w dniu 13 czerwca 2011r., wyegzekwowano całość należności dochodzonych od dłużnika tj. Skarbu Państwa reprezentowanego przez: M. P., w kwocie 75 478,66zł, obejmującej należność główną, koszty adwokackie oraz niezbędne koszty postępowania egzekucyjnego, ustalone postanowieniem z dnia 14 czerwca 2011r. W związku z powyższym, postanowieniem z dnia 14 czerwca 2011r., Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie, uchylił zajęcie rachunku bankowego powoda i jednocześnie postanowieniem z tej samej daty umorzył prowadzone względem dłużnika postępowanie egzekucyjne, wobec wyegzekwowania całej kwoty objętej wnioskiem egzekucyjnym i tytułem wykonawczym.

Powód usiłował zablokować egzekucję należności wnosząc skargi na czynności komornika oraz pozew o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, które jednakże nie przyniosły zamierzonego przez powoda skutku.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie mogło zostać uwzględnione.

Odwołując się do przytoczonej przez powoda podstawy prawnej dochodzonego roszczenia – art.410 §2 k.c. w zw. z art.405- 409 k.c. zdaniem Sądu Okręgowego Skarb Państwa, poza wskazaniem w jakiej wysokości nastąpiło zubożenie w jego majątku, winien również wykazać, w jakim zakresie nastąpiło bezpodstawne wzbogacenie po stronie pozwanej, określając jaka była kwota korzyści przez niego uzyskanej bez podstawy prawnej. Wykazanie, uzyskania korzyści majątkowej przez podmiot bezpodstawnie wzbogacony, stanowi bowiem niezbędną przesłankę dochodzenia przez stronę postępowania roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Ponadto zgodnie z treścią art.410 §2 k.c. powód winien wykazać wadliwość podstawy prawnej świadczenia spełnionego na rzecz pozwanego.

Sąd przywołał brzmienie przepisów art. 1031 §2 k.c. oraz 1032 k.c. wskazując, że z tych uregulowań wynika, iż przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza ogranicza odpowiedzialność spadkobiercy za długi spadkowe. Co do zasady spadkobierca nie ma prawnego obowiązku ustalania istnienia długów spadkowych, w każdym jednak przypadku - przed przystąpieniem do spłacania wierzycieli - powinien zapoznać się ze spisem inwentarza. Niezapoznanie się z tym spisem powoduje, że z powodu własnej niedbałości nie może powołać się na brak wiedzy o istnieniu długów spadkowych. Aczkolwiek wiedzy spadkobiercy o istnieniu długu nie ma prawnego znaczenia, jego odpowiedzialności ustawa nie ogranicza do wiarygodności ujętych wyłącznie w spisie inwentarza. Przepis 1032 k.c., nakłada na spadkobiercę przyjmującego spadek z dobrodziejstwem inwentarza obowiązek uwzględnienia wszystkich wiarygodności obciążających masę spadkową. Zakres odpowiedzialności spadkobiercy za zobowiązania spadkowe określa ustalony w spisie inwentarza stan czynny spadku , a kolejność zaspokojenia określa art. 1025 k.p.c.

W przedmiotowej sprawie powód przyjął spadek po zmarłym A. M. z dobrodziejstwem inwentarza, a w dniu 06 października 2003r. dokonał na rzecz byłych pracowników prowadzonego przez zmarłego przedsiębiorstwa, zapłaty kwoty 69 019,16 zł, tytułem należności pracowniczych wynikających z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi z dnia 26 lipca 2002r., Zapłata ta nastąpiła w okresie poprzedzającym sporządzenie w dniu 20 marca 2007r spisu inwentarza, następnie uzupełnionego w dniu 01 lipca 2010 r., a zatem powód uczynił ją na własne ryzyko - art. 1032§2 k.c.,

Co prawda zgodnie z treścią art. 1025§ 1 pkt 3 k.p.c. należności pracownicze „wyprzedzają” należności zabezpieczone hipoteką, ale tylko w wysokości 3-miesięcznego najniższego wynagrodzenia za pracę. Ponad tę kwotę zaspokojona powinna zostać w pierwszej kolejności wiarygodność pozwanego, a dopiero w następnej kolejności pozostałe należności pracownicze. A zatem zdaniem Sądu Okręgowego powód winien wykazać, że gdyby nawet Skarb Państwa spłacił należności pracownicze w wysokości przewidzianej w art. 1025 § 1 pkt 3 k.p.c. stan czysty spadku nie wystarczyłyby na zaspokojenie pozwanej spółki w całości lub w części i w tym zakresie pozwana spółka wzbogaciłaby się kosztem powoda bez podstawy prawnej.

Powyższe uzasadnia także argument, że w momencie dokonywania spłaty należności pracowniczych, powód posiadał wiedzę o istnieniu spornej wiarygodności (...) spółki z o.o.

Nadto odpowiedzialność powoda z tytułu należności pracowniczych miała charakter solidarny, bowiem wskazane należności zasądzone zostały solidarnie od Skarbu Państwa oraz Pani E. K., a zatem powodowi przysługują roszczenia regresowe wynikające z art. 376§1 k.c., które powiększają wartość czynną spadku.

W tym stanie rzeczy powód nie wykazał, czy i w jakiej wysokości doszło do bezpodstawnego wzbogacenia po stronie pozwanej, oraz nie udowodnił braku podstawy prawnej świadczenia spełnionego na rzecz strony pozwanej. Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd orzekł jak w sentencji. O kosztach Sąd rozstrzygnął w oparciu o art. 98 k.p.c.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył powód w całości wnosząc apelację.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 410 § 2 k.c. oraz art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, iż w realiach rozpoznawanej sprawy nie zostały spełnione przesłanki zwrotu nienależnego świadczenia,
2. naruszenie przepisów postępowania, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie błędnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego.

W oparciu o przytoczone podstawy apelacji skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 75.478,66 zł wraz z ustawowymi odsetkami od daty wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu I i II instancji według norm przepisanych,

ewentualnie o

2. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa - Praga, wraz z pozostawieniem Sądowi I instancji rozstrzygnięcia w zakresie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje. Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenie faktyczne dokonane przez Sąd I Instancji. Na aprobatę zasługują również rozważania prawne tego Sądu.

Powód w niniejszej sprawie dochodzi zwrotu świadczenia nienależnego, wskazując, że jako spadkobierca ustawy A. M. ponosi odpowiedzialność za jego długi spadkowe do wysokości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku. Z uwagi na okoliczność, że powód dokonał spłaty należności na rzecz byłych pracowników spadkodawcy w wysokości 69 019,16 zł, spłata długu na rzecz pozwanej spółki nastąpić mogła jedynie w wysokości 123 746,84 zł stanowiącej różnicę pomiędzy wartością stanu czynnego spadku ustaloną w inwentarzu, a kwotą zapłaconą na rzecz byłych pracowników. Kwota ta, zdaniem powoda, wyczerpywała jego odpowiedzialność za długi spadkowe, albowiem uzyskana przez pozwanego klauzula wykonalności ograniczała odpowiedzialność Skarbu Państwa i upoważniała do prowadzenia egzekucji należności wyłącznie do wartości stanu czynnego spadku, który był ustalony protokołem spisu inwentarza w dniu 1 lipca 2010r. i który nie obejmował należności pracowniczych. Wobec powyższego dalsza kwota wyegzekwowana przez pozwaną spółkę – w wysokości dochodzonej niniejszym pozwem - stanowi świadczenie nienależne, bowiem przekracza wartość ustalonego stanu czynnego spadku oraz wykracza poza zakres klauzuli wykonalności.

Przy tak zakreślonej podstawie faktycznej i prawnej pozwu należało zatem w pierwszej kolejności ustalić, czy rzeczywiście dochodzone pozwem roszczenie stanowi świadczenie nienależne. Zgodnie z treścią artykułu 410§ 2 k.c. świadczenie jest nienależne wówczas, gdy ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna

po spełnieniu świadczenia. A zatem rzeczą powoda było w pierwszej kolejności wykazanie, czy zaszła jakakolwiek wyżej wymieniona okoliczność. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, z którego wynika, że powód powyższemu obowiązkowi nie sprostał.

Rację ma skarżący wskazując, że Skarb Państwa przyjął spadek po zmarłym A. M. z dobrodziejstwem inwentarza, a skoro tak to ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku. Nie ulega również wątpliwości, że spis inwentarza został sporządzony 20 marca 2007r., a uzupełniony 1 lipca 2007r., zaś spłata należności pracowniczych stanowiących dług spadkowy po A. M. nastąpiła przed dokonaniem spisu inwentarza. Jednakże powyższe okoliczności nie zwalniały powoda od zapłaty na rzecz pozwanej spółki długu spadkodawcy. Powód, co jest bezsporne, wiedział o istnieniu zobowiązania A. M. na rzecz spółki (...), był bowiem stroną postępowania dotyczącego zobowiązań spadkodawcy względem tej spółki, zakończonych ostatecznie wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 stycznia 2007r. A skoro tak to zgodnie z treścią art. 1032§ 2 k.c. ponosi on odpowiedzialność za ten dług spadkowy. Jak podnosi się w doktrynie spłacanie niektórych długów spadkowych ze świadomym pomijaniem innych długów powoduje ustawowe rozszerzenie granic odpowiedzialności spadkobiercy. Spadkobierca wprawdzie w dalszym ciągu ponosi odpowiedzialność ograniczoną, jednakże odpowiadać będzie ponad wartość stanu czynnego spadku. Powstaje bowiem obowiązek zaspokojenia wierzycieli, o których wiedział, w takiej wysokości, w jakiej byłby zobowiązany ich zaspokoić, gdyby wszystkie długi spłacał należycie. Nie zasługuje na uwzględnienie argument powoda, z którego wynika, że skoro spłata należności pracowniczych nastąpiła przed spisem inwentarza, który tychże należności nie obejmował, to wyegzekwowanie przez pozwaną spółkę sumy pieniężnej stanowiącej równowartość długów spadkowych przekraczających wartość stanu czynnego spadku pomniejszoną o wysokość zaspokojonych należności pracowniczych - wykraczała poza zakres klauzuli wykonalności. A skoro tak, to zdaniem skarżącego, nie był on zobowiązany do spełnienia tak ukształtowanego świadczenia. Z tym poglądem nie można się zgodzić. Odpowiedzialność spadkobiercy nie jest bowiem ograniczona wyłącznie do wierzytelności ujętych w spisie inwentarza. Przepis art. 1032 k.c. nakłada na spadkobiercę przyjmującego spadek z dobrodziejstwem inwentarza obowiązek uwzględnienia wszystkich wierzytelności obciążających masę spadkową, o których powziął on wiadomość przed przystąpieniem do ich zaspokojenia (A. Kallaus, Realizacja ochrony wierzycieli spadkowych, op. cit., s. 291). W niniejszej sprawie, jak wskazano wyżej, powód spłacając należności pracownicze miał wiedzę o istnieniu wierzytelności spółki (...) Sp. z o.o., przy czym bez znaczenia jest ta okoliczność, czy wierzytelności te były sporne. Co prawda wierzytelności sporne nie wyłączają realizacji innych długów spadkowych, jednakże spadkobierca spełniając świadczenia niesporne, winien uwzględnić także istnienie wierzytelności spornych (M. Pazdan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. II, s. 1237; J. Kremis, B. Burian (w:) E. Gniewek, Komentarz, s. 1669-1670). Co więcej, jak podnoszą komentatorzy, spełniając świadczenie niesporne do rąk wierzyciela spadkobierca powinien poinformować go o istnieniu sporu co do określonej wierzytelności i ewentualnie zastrzec sobie prawo do domagania się zwrotu części świadczenia (art. 411 pkt 1 k.c.), na wypadek gdyby okazało się, że wierzytelność ta jest wyższa, niż przyjmuje to spełniający świadczenie.

Sytuacja, w której długi spadkowe przekraczają wartość stanu czynnego spadku, wymaga ustalenia kryteriów kolejności ich należytego zaspokojenia. Dłużnik ma obowiązek uwzględnienia interesów wszystkich wierzycieli spadku, ale także obowiązujących w tym zakresie przepisów, między innymi dotyczących egzekucji. Z uwagi na okoliczność, że wierzytelność pozwanej spółki była zabezpieczona hipoteką, korzystała z pierwszeństwa w zaspokojeniu zgodnie z treścią art.1025 k.p.c. Rację ma Sąd Okręgowy wskazując, że powód nie może zasłaniać się brakiem wiedzy o wpisie hipoteki, bowiem księgi wieczyste są jawne zwłaszcza dla spadkobiercy ustawowego zmarłego właściciela nieruchomości, a ponadto wpis hipoteki nastąpił na skutek postanowienia sądu o zabezpieczeniu, w sprawie w której powód był stroną postępowania. Spłacone przez powoda, a wynikające z prawomocnego orzeczenia sądu, należności pracownicze zgodnie z treścią art.1025§1 pkt 3 k.p.c. ulegają zaspokojeniu w trzeciej kategorii, ale jedynie za okres 3 miesięcy do wysokości najniższego wynagrodzenia za pracę określonego w odrębnych przepisach. Natomiast ponad tę kwotę winna być zaspokojona w pierwszej kolejności wierzytelność pozwanej spółki. Podzielić zatem należy stanowisko Sądu I Instancji, z którego wynika, że powód winien wykazać w niniejszej sprawie, że gdyby nawet spłacił należności pracownicze w wysokości określonej w cytowanym wyżej przepisie, to stan czynny spadku nie wystarczyłby na zaspokojenie pozwanej spółki w całości lub w części.

Reasumując powyższe wskazać należy, że wyegzekwowana przez pozwaną spółkę kwota nie stanowiła świadczenia nienależnego w rozumieniu art.410§2 k.c., powód nie sprostował obowiązkowi wykazania braku podstawy świadczenia spełnionego na rzecz pozwanej spółki. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13.10.2011r. w sprawie V CSK 483/10 (LEX nr 1102551) jeżeli określone przesunięcie majątkowe nie jest wynikiem świadczenia, nie może powstać roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, a jedynie roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia na zasadach ogólnych, tj. wynikających z art. 405-409 k.c. Dla powstania roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia konieczne jest, pośród innych przesłanek, także by uzyskanie korzyści nastąpiło bez podstawy prawnej. Oznacza to sytuację, w której nie znajduje ono usprawiedliwienia w przepisie ustawy, ważnej czynności prawnej, prawomocnym orzeczeniu sądowym albo akcie administracyjnym (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17.11.2001r., IV CSK 68/11 LEX nr 111954). Powód nie zdołał w niniejszym procesie wykazać powyższych okoliczności, a zatem rację miał Sąd Okręgowy wskazując, że nie zostało wykazane czy i w jakiej wysokości doszło do bezpodstawnego wzbogacenia. Pomijając brak wykazania braku podstawy prawnej wzbogacenia, za niewystarczające uznać należy - dla wykazania wartości zubożenia - przywołanie wysokości żądanej kwoty pieniężnej, w sytuacji gdy żądanie pozwu było kwestionowane co do zasady.

W świetle powyższego nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art.233§1 k.p.c. utożsamiany przez skarżącego z błędną wykładnią przepisów prawa materialnego. Sąd Okręgowy przepisów prawa materialnego nie naruszył i dokonał ich prawidłowej wykładni. Ponadto dodać należy, że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd w/w przepisu wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak SN w orz. z 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98, niepubl.; oraz w orz. z 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/00, "Wokanda" 2000/7/10). Tymczasem apelujący ograniczył się jedynie do ogólnikowego stwierdzenia, że Sąd I Instancji nie dokonał wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i uchybił zasadom prawidłowego rozumowania – bez podania żadnych konkretnych zarzutów.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako bezzasadną na podstawie art.385 k.p.c. O należnych stronie pozwanej kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. § 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).